

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ลุ่มน้ำตาปี
ผู้วิจัย	นายวันสาด ศรีสุวรรณ
กรรมการควบคุม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงคุณ จันทจร อาจารย์ ดร.ไพรัช ติตย์ผาด
ปริญญา	ปร.ค. สาขาวิชา วัฒนธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2553

บทคัดย่อ

ชุมชนลุ่มน้ำตาปีเป็นชุมชนที่ครอบคลุมพื้นที่สามจังหวัดคือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดกระบี่ ในเขตภาคใต้ของประเทศไทย เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายและความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนลุ่มน้ำตาปี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ลุ่มน้ำตาปีและ 3) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี มีการเก็บข้อมูลทั้งข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบสังเกต และแบบสนทนากลุ่ม เก็บข้อมูลภาคสนามในเขตพื้นที่ในเขตลุ่มน้ำตาปี จำนวน 8 ตำบลเป็นเวลา 2 ปี ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2549 ถึง เดือนสิงหาคม 2551 โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม จากผู้รู้จำนวน 90 คน ผู้ปฏิบัติ จำนวน 120 คน และผู้ให้ข้อมูลทั่วไปจำนวน 160 คน นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีการแบบสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนลุ่มน้ำตาปีมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวทั้งในแง่ประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์ ภาษา วรรณกรรม การละเล่นพื้นบ้าน ศาสนา พิธีกรรมและความเชื่อ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสภาพภูมิประเทศทางธรรมชาติ

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี ประกอบด้วย 1) รมรงค์สร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้มีความรู้สึกในการเป็นเจ้าของ มีความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ความสะอาดของสถานที่ และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 2) สร้างคุณค่าให้แก่ชุมชน โดยร่วมกันศึกษาค้นคว้าหาสิ่งที่ดีและมีประโยชน์เพื่อนำมาจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งความมีอัธยาศัยไมตรีของชุมชน 3) มีการวางแผนรับผิดชอบร่วมกัน

ในการดำเนินงานและการแบ่งปันผลประโยชน์ และ 4) จัดเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ด้านศูนย์ข้อมูล เส้นทางท่องเที่ยว ด้านอาหาร เครื่องดื่ม ห้องน้ำ จุดชมวิว การสื่อสาร และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว

ด้านรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี เป็นการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการระดับตำบล ร่วมกันพัฒนา โดยเลือกตั้งจากสมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อ 1) ชุมชนเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและร่วมมือดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง 2) ชุมชนต้องรักและหวงแหนวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น 3) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 4) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและรัฐบาลต้องมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และ 5) ผู้มีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาการท่องเที่ยวได้รับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม

โดยสรุป การดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนลุ่มน้ำตาปีเป็นการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน ทั้งในแง่อาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ตลอดจนเป็นการสร้างความสามัคคีของคนในชุมชนและเผยแพร่ขนบธรรมเนียมประเพณี ความงดงามของธรรมชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น สมควรที่ภาครัฐและภาคเอกชนจะร่วมมือให้การสนับสนุนให้การดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนลุ่มน้ำตาปีเจริญก้าวหน้าและยั่งยืนต่อไป

TITLE Model of Cultural Tourism Management through the Participation of Tapee River Basin Communities

AUTHOR Mr. Wansart Srisuwan

ADVISORS Asst. Prof. Dr. Songkoon Chantachon and Dr. Pairat Thidpad

DEGREE Ph.D. **MAJOR** Cultural Science

UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2010

ABSTRACT

Communities at Tapee River Basin, covering the areas of 3 provinces---Surat Thani, Nakhon Si Thammarat, and Krabi, Southern Thailand, a had variety and plenty of natural resources and cultural heritage. This was a qualitative study, aiming at: 1) examining the culture for tourism at Tapee River Basin Communities; 2) exploring guideline for cultural tourism management through the participation of Tapee River Basin communities; and 3) finding the model for cultural tourism management through the participation of Tapee River Basin communities. Written documents and fieldwork data were gathered. The research tools included an interview form, an observation form, and a group discussion form. Fieldwork data were collected in 8 sub-districts of Tapee River Basin communities for two year period, between August 2006 and August 2008, through interviewing, observing, and group discussing. The informants included 90 key-informants, 120 casual informants, and 160 general informants. The data were checked for their accountability the with triangular technique and analyzed in accordance with given objectives. Then the results of the research were presented in a descriptive analysis form.

The results of the study revealed that the culture for tourism of Tapee River Basin communities had its own significant identities suitable for tourism. These aspects included history, ethnicity, language, literature, folk entertainment, religion, ritual and beliefs, archeological sites, archeological objects, custom, indigenous wisdom, and natural scenery.

In terms of cultural tourism management through the participation of Tapee River Basin communities, various process should be implemented. These included: 1) campaign for stimulation of the spirits of the people in the communities to feel of belonging. They should have the responsibility in taking care of the environment, the cleanliness of places, and safety of tourists,

2) building up the value for the communities study, searching for good and valuable things to be used for tourism activities, including the friendliness of the communities; 3) Working plan should be set up for the operation and benefit sharing; and 4) readiness preparation on infrastructure for cultural tourism, such as information center, tourism route, food, drink, toilet, scenery viewing point, communication, and material and supply for tourism activities.

Concerning the model for cultural tourism management through the participation of Tapee River Basin communities, it should be in the form of the committee at sub-district level. The members of the committee would be elected from members of local tourism clubs. The success of the cultural tourism through the participation of the community would depend upon: 1) the communities realize the importance of the cultural tourism and work together seriously and continuously; 2) the communities had to love and care for local environments; 3) the plan for cultural tourism development had to be accepted and be a part of development plan of the local administrative organizations; 4) the local administrative organizations and the government had to set up the policy on cultural tourism promotion and giving financial support for local tourism; and 5) ones who had taken part in operating and developing tourism should earn their justified benefit.

In conclusion, cultural tourism operations at Tapee River Basin communities brought the benefit to the communities in terms of careers, making income for the people within and outside the communities, as well as creating the unity within communities, and spreading out the customs, the beauty of nature, and local indigenous wisdom. Government sectors and private sectors should cooperate in giving support to the cultural tourism of the communities at Tapee River Basin for their success and continuity.

